

Porabje

Tednik Slovencev na Madžarskem • Monošter, 5. marca 2026 • Leto 36, št. 9

PET DNI SMUČANJA IN DELAVNIC V SLOVENSKEM JEZIKOVNEM OKOLJU NA ROGLI

ZAME JE NAJVEČJA NAGRADA ZAUPANJE LJUDI...
stran 4

DVEJ RAUŽE
stran 8

ZIDINE PRIPOVEJDAJO
stran 9

PET DNI SMUČANJA IN DELAVNIC V SLOV

Tisto februarско sredo, ko sva se s kolego odpravila proti smučarskemu središču na Rogli, je bilo jutro na Madžarskem še dokaj mrzlo. Medtem ko sva se prek Murske Sobote, Maribora

v naravi. Letos je 23 učencev in dijakov iz Porabja – z dvojezičnih osnovnih šol na Gornjem Seniku in v Števanovcih oziroma z monoštrske Osnovne šole Jánosa Aranya ter

med tem učenjem uživajo v tako čudovitem okolju, kot je Rogla.«

Glavna organizatorica tabora je še opozorila, da so se prvega zimskega srečanja zamejskih učencev na pohorskih Kopah, ki so ga priredili na sredini februarja, že lahko udeležili tudi mladi športniki iz Porabja. »Če zimske šole na Rogli ne bi bilo že nekaj let, na srečanju ne bi bilo slovenskih udeležencev iz Madžarske.«

Andrea Kovács je poudarila, da je Rogla okolje, kjer se mladi ne morejo sporazumevati v madžarskem jeziku. »Ne v restavraciji ne v trgovini ni nikogar, s komer bi lahko govorili v madžarščini. Poleg tega pa smo se letos držali tudi tega, da smo bili vsi spremljevalci, ki v bungalovih skupaj stanujemo z otroki, slovensko govoreči in smo se z učenci pogovarjali izključno v slovenščini.«

Med sedmimi učitelji spremeljevalci sta bila tudi sekretarka Zveze Slovencev Gyöngyi Bajzek in študent slovenskega jezika Máté Labritz, ki je pred leti zimske šole obiskoval še kot gimnazijec. »Kot spremljevalci moramo poskrbeti za red in varnost. Sam pa sem tak, da skrbim tudi za dobro počutje učencev. Seveda se moramo z njimi čim več pogovarjati, jim prisluhni in jih motivirati, da nam odgovarjajo v slovenščini,« je naloge porabskih mentorjev naštel mladi spremljevalec in priznal: »Nekoč je bilo

tudi mene sram, ko sem se moral z odraslimi slovensko pogovarjati. Tega zdaj ni več, napake me ne ovirajo. Udeležence tabora spodbujam, naj kar govorijo slovensko, brez kakršnih koli zadržkov.« Učenci od 6. do 8. razre-

posameznikom. Upošteval je načelo postopnosti, napotke pa je zmeraj povedal v lastnem jeziku. »Čeprav vsega niso znali takoj povedati v slovenščini, so razumeli vsa moja navodila. Sodelovali smo brez težav,« je dodal domači mentor.

Smučarji iz okolice Monoštra so bili razporejeni v manjše skupine, ki so jih v rdečih plaščih vodili izkušeni mentorji iz Slovenije.

in Slovenskih Konjic bližala cilju, pa je temperatura neprestano rasla. Sonce je močno sijalo, na poljih ob cesti ni bilo videti niti kepe snega. Nič več ni spominjalo na prejšnji petek, ko je snežna ujma hudo prizadela tudi Porabje.

Poznozimska toplota pa ni stalila snega na 1517 metrov visokem vrhu Zreškega Pohorja, na Rogli. Na sedmem največjem smučišču v Sloveniji so zasnežene proge čakale ljubitelje zimskih športov, ki se jih v vsaki sezoni nabere kar čez dvesto tisoč. S tem je Rogla vsako leto prvi ali drugi najbolj obiskani smučarski center v državi. To smučišče že od leta 2022 omogoča posebna doživetja mladim porabskim Slovencem, ki v organizaciji Zveze Slovencev na Madžarskem tja zahajajo na vsakoletne zimske šole

Osnovne šole in gimnazije svetega Gotarda – med 22. in 26. februarjem preživelo nepozabne smučarske počitnice v slovenskem jezikovnem okolju.

»Slovenci v Porabju nismo imeli možnosti, da bi se naučili tega zimskega športa. Naša organizacija pa je želela nekaj ponuditi učencem in dijakom, ki se uspešno učijo slovenščino. Hoteli smo jih spodbuditi, da bi postali na tem področju še boljši. Rekli smo: povezali bomo šport in jezik,« nam je na zbirnem mestu smučarjev o pobudi povedala predsednica Zveze Slovencev Andrea Kovács. »Ta šola v naravi je namenjena prav temu: prvič, da se naučijo dobro smučati, ob tem pa se udeležujejo ustvarjalno-jezikovnih delavnic. Našim porabskim učencem smo dali priložnost, da

Slovenski inštruktorji so se posvetili tudi začetnikom, ki so jim osnovne zavoje predstavili najprej le z eno smučko.

da osnovnih šol in vseh letnikov gimnazije so se zimskemu športu posvetili tako v dopoldanskih kot popoldanskih urah. Pri razvijanju smučarskih veščin so jim pomagali izkušeni slovenski inštruktorji, katerih delo je finančno omogočila regijska pisarna Olimpijskega komiteja Slovenije v Monoštru. Čeprav je bilo med udeleženci že kar nekaj »profesionalcev«, so se slovenski mentorji z veseljem ukvarjali tudi z začetniki.

»Najprej smo jim pokazali osnovne zavoje in jih naučili, kako naj se ustavijo. V nadaljevanju smo jim predstavili paralelne zavoje, da bi se lahko peljali na kateri koli progi,« nam je pojasnil inštruktor Tomaž Šturm, ki je porabske šolarje najprej uril v skupini, nato je pozornost namenil tudi

Gimnazijka Vanda Krajczár se je zimske šole v naravi udeležila že petič. »Vračam se, ker je družba dobra in imamo dobre programe. Zelo rada smučam in tudi organizacija je odlična. Ne govorimo slovensko le z inštruktorji, temveč tudi med sabo s prijatelji,« je povedala Gornjeseničanka, ki so ji vseč tudi spremljevalne dejavnosti. »Dobili smo na primer nalogo, da pripravimo kratek videoposnetek. Vsaka skupina, vsaka soba je imela svojo temo. Ob večerih pa nam spremljevalka Valentina na družbenem omrežju pošilja izzive, pri katerih moramo na vprašanja odgovorjati v slovenščini.«

»Vsako jutro začnemo s slovensko pesmijo,« je pojasnila višja svetovalka za porabsko narodnostno

ENSKEM JEZIKOVNEM OKOLJU NA ROGLI

šolstvo Valentina Novak, ki je poskrbela za jezikovni del programa. »Ko je nasmehnil nekdanji učenec Dvojezične osnovne šole Števanovci. »Zdaj

Porabski šolarji so imeli vsak večer različne jezikovne delavnice, ki jih je vodila višja pedagoška svetovalka Valentina Novak.

gremo na smučišče, jih prevzamejo slovenski inštruktorji, torej čez dan poteka vse v slovenščini. Pomembno je, da učence motiviramo z vsebinami, ki jim ležijo. Tisti, ki čez leto pokažejo interes za slovenščino in se pridno učijo, se lahko udeležijo zimske šole,« je povedala mentorica in pristavila: »Naše geslo je: zdrav duh v zdravem telesu in hkrati bogata slovenščina. Povabili smo mlade, da delajo tisto, kar radi počnejo, mi pa jim ponujamo pestre vsebine v slovenščini. Ob vsem tem so izpostavljeni jezikovnemu okolju in spoznavajo našo čudovito Slovenijo,« je še povedala Valentina Novak, prepričana, da je tudi jezik mišica, ki jo moramo krepiti. Tretjič se je zimske šole udeležil monoštrski gimnazijec Dávid Kertész. »Prvič sem v tabor prišel v šestem razredu osnovne šole, bil je odličen. Takrat še nisem znal smučati, velikokrat sem padel,« se

smo v Sloveniji in okoli nas so samo Slovenci. Imamo učitelje smučanja, s katerimi se pogovarjamo samo slovensko. Če česa ne vemo, jih vprašamo v slovenščini in oni nam po-

Udeležence zimske šole so se s sanmi spustile tudi po adrenalinskem sankališču Zlodejevo.

kažejo vse.« Mladi smučar je bil zelo zadovoljen tudi z nastanitvijo. »Hrana je zelo okusna, lahko izbiramo med juhami, glavnimi jedmi in sladicami. Imamo velik bazen in jacuzzi. Po napornem smučanju se lahko sprostimo. V telovadnici se lahko ukvarjamo z različnimi športi, na primer z nogometom,

rokometom ali košarko. V prostem času se lahko igramo s snegom, ki ga je pri bungalovih veliko.« Dávid se je rad udeleževal tudi zanimivih jezikovnih delavnic. »Na kvizu Kahoot dobivamo vprašanja, povezana s smučanjem, slovenskim jezikom in Slovenijo. Ob večerih se učimo slovenske pesmi, kot sta na primer Cikcak in Pancertanc. Pri tej drugi smo se naučili tudi pripadajoči ples. Vsak ima skritega prijatelja, za katerega ne ve, kdo je. Drug drugemu dajemo skrivnostna darila.«

Ob ustvarjalnih, glasbenih in športno-jezikovnih delavnicah so se mladi Porabci spuščali tudi po adre-

nalinskem sankališču. Sprejemali pa so tudi goste. Tretji dan tabora jih je obiskal predsednik Državne slovenske samouprave Karel Holec in udeleženec zaželel veliko veselja med smučanjem in velikih novih slovenskih besed. Četrty dan je iz Monoštra v smučarsko središče na Rogli pripotovala slovenska generalna konzulka

Dubravka Šekoranja in udeležence povprašala po počutju. Poudarila je, da pet dni preživljajo v okolju, kjer je glavni jezik slovensčina. »Te počitnice so izrednega pomena, ker so

Predzadnji dan tabora je udeležence obiskala slovenska generalna konzulka Dubravka Šekoranja in jim priznala, da tudi sama rada smuča.

otroci na snegu, v naravi. Lahko pa se v slovenščini pogovarjajo tudi z vrstniki iz slovenskih šol. To je idealna priložnost in takih priložnosti bi moralo biti veliko več,« nam je pozneje dejala slovenska diplomatka.

Med udeleženci je bilo nekaj začetnikov, ki so se s smučanjem najprej seznanjali na najlažji progi Uni-orček. V nekaj dneh pa so dosegli takšno raven znanja, da so jih inštruktorji upali peljati tudi na nekoliko zahtevnejše trase. Tja so prispeli s sedežnicami, s katerih se je odpiral čudovit pogled na zasneženo pokrajino in smučarje pod njihovimi nogami. Mladi Porabci so bili razvrščeni v tri skupine, vsaka je imela svojega mentorja. V najmočnejši skupini so bili smučarji že na takšni ravni, da so na zahtev-

nejših strminah – kot je Mašinžaga – izvedli celo spuste v formacijah.

Pri Zvezi so zadovoljni, da so vsi učenci usvojili osnovne smučanja, hkrati pa obogatili svoj slovenski be-

sedni zaklad in se povezali v še močnejšo skupnost. Šola v naravi jim ni ponudila le športnih užitkov, temveč tudi priložnosti za učenje in druženje v slovenskem jeziku. Organizatorji že načrtujejo naslednjo zimsko šolo v naravi, ki naj bi jo prihodnje leto predvidoma priredili v Tribižu v Italiji.

(Projekt je finančno podprl urad predsednika madžarske vlade prek Sklada Gábor Bethlen, del stroškov pa je krila Zveza Slovencev na Madžarskem s sredstvi urada slovenske vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu.)

Slika na naslovnici:
Udeleženci zimske šole z mentorji in predsednikom DSS Karlom Holecem (peti z leve)

-dm-
foto ZSM

Zame je največja nagrada zaupanje ljudi, ki mi odprejo vrata svojih domov

Jelka Pšajd, muzejska svetnica, etnologinja in kulturna antropologinja v Pomurskem muzeju Murska Sobota je ob minulem kulturnem prazniku dobila nagrado Mestne občine Murska Sobota za vrhunske dosežke na področju kulture.

Etnologinja Jelka Pšajd je dobila nagrado Mestne občine Murska Sobota za vrhunske dosežke na področju kulture.

Ko je stopila na oder in nagrado prevzela, se Jelka ni počutila kot zvezda večera. Ravno nasprotno. »Nerodno mi je bilo,« je bila, kot vedno, iskrena v pogovoru za naš časopis Porabje. »Napiši, da mi je bilo nerodno (smeh). Ampak seveda mi je godilo, tudi to napiši. Ker vsaka nagrada pomeni, da nekdo vidi tvoje delo in presodi, da je vredno.«

Ta sramežljivost, o kateri govori Jelka, ni poza. Je del drže raziskovalke, ki se najbolj sproščeno počuti tam, kjer je najraje – na terenu. Žarometi, odri in hvalospevi ji niso tako blizu. Jelka namreč že več kot dve desetletji najraje hodi na teren, sedi z ljudmi ob mizi, posluša, zapisuje in do-

kumentira ter iz tega tke eno najpomembnejših etnoloških pripovedi Pomurja in širšega panonskega prostora.

Prepoznanje doma
Denarna občinska nagrada pa zanjo, kot pravi, ni samo priznanje

ustanove, temveč tudi znak sprejetosti. »V nekem smislu sem zdaj tudi jaz postala Prekmurka. To je moj 'pasuš',« pove v smehu. »Ko te ljudje sprejmejo, ko vidijo tvoje delo; to veliko pomeni.« Ob tem se zaveda tudi simbolne teže nagrade. V času, ko kultura pogosto velja za nekaj postranskega, celo odvečnega, je takšno priznanje jasen signal, da dolgotrajno, poglobljeno in terensko delo še vedno šteje.

Terensko delo kot srce etnologije

Čeprav ima za sabo vrsto nagrad, Pšajdova brez oklevanja pove, katera ji največ pomeni.

»Od vseh nagrad mi največ pomeni nagrada za Porabje.« Ne zaradi pla-

kete ali naziva, temveč zaradi ljudi. »Ko prideš na teren, ko sediš z ljudmi v njihovih domovih, ko z njimi piješ 'palinko', ko te sprejmejo, se ti odprejo in ti povedo vse – to je znak zaupanja. In to mi, to moram poudariti in priznati, pomeni več kot katera koli denarna ali pisna nagrada.« Prav to zaupanje je temelj njenega dela.

»Etnologija nikoli ni samostojno delo,« poudari. »Vedno si odvisen od ljudi; od informatorjev, sodelavcev, novinarjev. To je vedno skupinsko delo. Zato je to pravzaprav nagrada za vse.«

Dve desetletji v Pomurskem muzeju

Od leta 2002 je Jelka Pšajd zaposlena v Pomurskem muzeju Murska Sobota, kjer se sistematično posveča raziskovanju materialne in nematerialne kulture Pomurja in Porabja. Zbira pripovedke, vraže, znanja, šege in navade, zapisuje življenjske zgodbe Prekmurcev, Štajercev in Porabcev ter jih umešča v širši kulturni kontekst.

V zadnjih letih se intenzivno posveča tudi rokodelstvu, obrtništvu, kulinariki, sezonskemu delu, izseljeništvu in vsakdanjim praksam ljudi, ki so pogosto prezrte, a ključne za razumevanje prostora.

Razstave so ostale

Kot avtorica ali soavtorica je pripravila več kot dvajset večjih in manjših etnološko-antropoloških razstav. Med najbolj odmevnimi so Hetiške tkanine in vezenine, Čist moraš s tega sveta, Radgonski mostovi, Čez ta prag me bodo nesli, ko zatisnil bom oči ter Pomankanje, zadostnost in izobilje.

iz Pomurja. Brez olepševanja, brez distance, z veliko empatije in zato pristne in z veliko težo.

Etnologinja, ki ne le snema in zapisuje, ampak povezuje

V zadnjem obdobju se Pšajdova intenzivno posveča tudi dokumentiranju in snemanju življenjskih zgodb. Pri tem

Župan Murske Sobotice Damjan Anželj je izročil še dve nagradi: plaketo je dobila scenaristka in režiserka Maja Prettner, priznanje za mlade ustvarjalce pa harmonikar Lukas Gumilar.

Pomemben pečat je pustila tudi na stalni razstavi Ljudje ob Muri, kjer je zasnovala poglavje Od Panonskega morja do žitnice Slovenije, ter jo leta 2024 dopolnila s predstavitev cehov, sejemske obrti in rokodelstva.

V teh knjigah je pristen glas ljudi

Njena bibliografija v sistemu COBISS obsega več kot 220 enot. Posebno mesto ima najnovejša knjiga Težko je bilo, a smo zdržali / Žmetno je bilau, depa smo zdržali, izdana leta 2024 pri založbi Argo. V njej so zbrane pretresljive življenjske zgodbe ljudi

ne deluje le kot raziskovalka, temveč tudi kot scenaristka, režiserka, strokovna vodja in snemalka. Aktivna je tudi v strokovnih krogih. Med drugim kot članica komisije za Valvazorjeva odličja pri Slovenskem muzejskem društvu.

A če jo vprašaš, kaj ji pomeni nagrada soboške občine, se odgovor vedno znova vrne k ljudem. »To je zahvala. Ampak ne samo meni. Vsem, s katerimi delam in sodelujem.« In prav v tem je morda tudi razlog, da je nagrada prišla na čisto pravi naslov.

Vida Toš
Foto: Aleš Cipot

MALO UMIRITVE

V petek, 20. februarja, so se vasi v Porabju zbudile v belo jutro. Pokrajina je bila prekrita s snegom, ki je še naprej lepo padal. Bila je čudovita

slika, vendar se je moje jutro začelo stresno in napeto. Ko me je mama zbudila, mi je povedala, da nimamo elektrike. Takoj me je zajela panika, saj sem tisti dan delala od doma, brez elektrike pa svojega dela nisem mogla opravljati, kar me je še bolj spravilo ob živce.

S sestro sva našli rešitev: prosili sva za pomoč sorodnike, ki živijo v Monoštru. Ves dan sem delala pri njih, ker elektrike doma ni bilo. Ob treh po-

poldne sem se vrnila v Sakalovce. Povsod tišina in bela pokrajina, občutek je bil res pomirjujoč. V vasi so se ljudje pogovarjali in hodili po lepih ulicah, kot da bi se vsi za trenutek ustavili.

Zvečer, ko sem razmišljala o vsem tem, sem dojela, kako zelo danes hitimo skozi življenje. Naše misli so ves čas raztresene, pogosto smo nervozni in pod stresom. Povsod moramo biti, za pomembne stvari pa nam pogosto zmanjka časa. Tokrat je bilo drugače: bila je tišina, tema in imeli smo veliko časa.

Razmišljala sem, kako je v vsakdanjem življenju 24 ur premalo za vse, kar želim narediti: delo, šola, šport, gospodinjska opravila, kuhanje, družina in prijatelji. Ljudje samo hitijo in pogosto sploh ne doživijo pravih odnosov. Odkar je internet postal del našega življenja, se vse manj pogovarjamo iz oči v oči. Skoraj smo pozabili, kako je resnično komunicirati drug z drugim.

Ta izpad elektrike me je spomnil, da gre svet morda v napačno smer. Kot da nas tudi narava opozarja: ustavite se, pogledajte drug drugega in dvignite pogled z zaslonov. Opozarja nas tudi, da se moramo malo upočasniti, saj prehitro hitimo iz ene stvari v drugo in se ničemur ne posvetimo dovolj globoko. Naše dneve pogosto prepletajo stres in napetost.

Naslednji dan, v soboto, elektrike še vedno ni bilo, zato sem imela še več časa za razmišljanje. Še več tišine. Spraševala sem se, na kaj nas to še opozarja. Ko sem pogledala na koledar, sem opazila 18. februar – pepelnico sredo (hamvázószérda). Začel se je postni čas in bliža se

velika noč, največji praznik kristjanov. Prav v tem času je prišlo veliko sneženje z dolgotrajnim izpadom elektrike.

Razmišljala sem, da je morda tudi to znak, da se moramo v postnem času umiriti, obrniti vase, se odpovedati določenim stvarim in se pripraviti na veliko noč. Ta izpad elektrike je trajal več kot en dan in verjamem, da je marsikoga spomnil na kaj pomembnega. Najpomembnejše pa je to, da smo lahko hvaležni za vse, kar imamo, in za ljudi, ki nas obkrožajo.

Jázmin Illés

božičnem daru

Ob koncu vsakega leta dobimo kakšno knjigo za božični dar. To so različne zgodbe, romani, ki razveselijo bralce.

Letos nas je razveselila Marijana Sukič s knjigo z naslovom Daleč, daleč spejva mila nauta. Mislim, da je vsakdo – kot sem tudi sama – z zanimanjem vzel to knjigo v roke, saj prvo in dolgoletno urednico časopisa Porabje vsi poznamo.

V intervjuju jo je Dušan Mukič spraševal, za koga je napisala to knjigo, in je odgovorila: »Za vsakšoga tū v Porabji, steri kakšo koli štenje rad v roke vzeme.«

Knjigo sem prebrala drugi dan božičnega praznika, na

štefanovo popoldne. Med preživela to, o čemer piše Marbranjem sem »skočila« nazaj rijana. Oživele so v meni več-

Tudi Erika Glanz ima veliko starih fotografij, ki jo spominjajo na nekdanja kmečka opravila.

v svojo preteklost, saj sem se desetletne zgodbe: kako smo spominjala, da sem tudi sama se sūkali kauli vōzraščene,

kak smo se včili rejč, naute pa poštenjé – enako kot piše avtorica. Marijana se želi s preživetimi dogodki, zapisanimi v knjigi, zahvaliti, da je postala takšna, kakršna je. Kakšna? Že v otroških letih se je uprla nepravilnosti: babici, ko je nepravilno kaznovala sestro.

Ko smo hodili na strokovna izpopolnjevanja, sem imela možnost spoznati njo in njene poglede. Dolga leta sva bili članici predsedstva Zveze Slovencev na Madžarskem. Tudi na sejah se je pokazal njen nazor: pravičnost, resničnost, iskrenost, poštenost.

Iz njenih zgodb spoznamo, da se je že kot otrok naučila, da

ima vsakdo svoje naloge, ki jih mora čim bolj izpolniti. To smo lahko ugotovili tudi pri njenem uredniškem delu: natančnost, stalno prizadevanje za boljše delo, za napredovanje časopisa.

Zmeraj se razveselim, ko jo srečam, žal je to redko. Ko se pogovarjava, v njenih besedah ravno tako zveni porabsko narečje, kakor v napisanih zgodbah.

Upam, da bo še pisala in nas razveselila z novimi knjigami, napisanimi v našem lepem narečju.

Erika Glanz

OD SLOVENIJE ...

Snežna ujma ohromila severovzhod Slovenije

20. februarja je Slovenijo, predvsem severovzhodne regije, prizadela močna snežna ujma. Najhuje je bilo na Štajerskem, v Pomurju in na Celjskem, kjer je težak sneg povzročil obsežne izpade elektrike, zapore cest in poškodbe na elektroenergetskem omrežju. Agencija za okolje je za ta dan izdala tudi opozorilo pred snežnimi plazovi.

Brez elektrike je ostalo 70.000 odjemalcev na območju Elektra Maribor in več kot 8000 na območju Elektra Celje. Nekatera gospodinjstva so bila brez elektrike in tudi brez vode več dni. V gozdovih je bilo po prvih ocenah poškodovanih približno 50.000 kubičnih metrov lesa. Večino okvar na električnem omrežju so pristojne službe odpravile do nedelje, vendar ne vseh, saj so v posameznih krajih, zlasti v Haložah, popravila trajala še do sredine tedna po ujmi. Sanacija omrežja bo Elektro Maribor stala skoraj deset milijonov evrov.

Tesna predvolilna tekma pred marčnimi volitvami

Mesec dni pred parlamentarnimi volitvami, ki bodo 22. marca, je predvolilno razpoloženje v Sloveniji že napeto. Javnomnenjske ankete kažejo tesno tekmo med opozicijo in koalicijo: v vodstvu je opozicijska Slovenska demokratska stranka, tesno ji sledi koalicijsko Gibanje Svoboda, za njima pa se razvrščajo Socialni demokrati, Nova Slovenija in druge stranke. Ankete nakazujejo možnost „visečega“ parlamenta, kar bi lahko otežilo sestavljanje vlade.

Volilna kampanja se je začela 19. februarja, na volitvah bo nastopilo 16 kandidatnih list, ki združujejo 23 strank. Pomembno vlogo bi lahko znova odigrali neopredeljeni volivci, ki so leta 2022 pomembno prispevali k zmagi Gibanja Svoboda, a so se pozneje od politike deloma odmaknili. Del njihove podpore se letos seli tudi k manjšim strankam, med njimi je Resni.ca, vprašanje pa ostaja, koliko teh volivcev se bo volitev tudi udeležilo.

»Napiši mi pesem«

Pesnik Peter Brenčič živi v Lipovcaj na Markovskom, naraudo se je pa leta 1966 v Soboti. Mati Marjeta je bila z Pertoče na Goričkom, zatok se v Brenčiča pesmaj prepleta marko-

moljubne pesmi v prekmörščini pa književnoj slovenščini, špajsne prekmörške pesmi pa življenjske pesmi v književnon geziki. Gospaud Brenčič sploj rad piše o domoljubji. Doma so

vsko pa goričko narečje. Njegov oča Alojz je prišo z onkraj Möre, z Očeslavec, ta ves je pri Gornjoj Radgoni. Delo je kak rouraš, Brenčiča mati pa je bila küjarca. Leta 2024 je objavo Brenčič drugo zbirko svojij pesmi, štere so napisane v prekmörščini pa književnoj slovenščini. Pesmi so talane po pet tematičnij ciklaj. V slejdnjom cikli, štteri nosi naslov Življenjske v prekmürščini, je pesnitev (költemény) Napiši mi pesem:

*Napiši mi pesem,
takšno veselo,
takšno, ge do pete srbele,
takšno, ge do guti grmeli.
Takšno, na šttero de se pilo,
dugo v nouč kupice trlou,
ob ranon zajtri
proti domi pijano šlo.
Piši jo za düšo,
piši za mene,
za našo ravninsko srce,
šttero preveč žalostno je.
Napiši mi pesem,
takšo veselo.*

Prejšnji cikli majo do-

moljubne pesmi v prekmörščini pa književnoj slovenščini, špajsne prekmörške pesmi pa življenjske pesmi v književnon geziki. Gospaud Brenčič sploj rad piše o domoljubji. Doma so

sigdar prekmörski gučali, čegli je očov dialekt tuj nej tüji od njega. Kä je pa sé priženjeni, je malo bole spozno »v šali povejdano naše Marke«.

Brenčič se je včiu za električara (villanyszerelő). »Kesnej« je napravo cuj šaulo, »najprlej« za tehniko, té pa fakulteto pa je grato diplomejrani inženir elektrotehnike, ma pa tuj naslov evropskoga energetskoga menedžera za energijo.

Že je v fejš mladij lejtaj začno pesmi pisati, dapa té je ešče nika nej vöda. Prekmörščina njemi je pa osnovna stvar, sigdar piše v tom geziki, té pa sigdar napravi zadevo v slovenščini, tisti pa tuj, štteri se ščejo prekmörščino malo navčiti pa jo mogauče malo bliže spoznati, prejk toga malo tuj dobijo občütek za té dialekt.

Na pitanje, če je ležej pisati v prekmörščini, pravi gospaud Brenčič, ka je odvisno od toga, ka piše. Ene stvari je dosta ležej izražati v prekmörščini, ene stvari pa v književnoj slovenščini.

Misli, ka stvari, šttere idejo za politiko, je baukše napisati v književnoj slovenščini. Ovak pa je gvüšen, ka je mogauče pisati v prekmörščini na visikom nivoni: »Tau je odvisno od tvoje razgledanosti, nej je pa odvisno od jezika, ali od dialekta ali ka koli.«

Peter Brenčič je napravo

mozaložbi vöprišla, tau je že lektorejrala Cvetka Rengeo, šttera je predsednica kulturnoga društva v Lipovcaj pa je pomagala pri književnoslovenskij pesmaj v prvij zbirki. Gospaud Brenčič pomalek bau star šestdeset lejt pa pripravla tretjo zbirko, šttera de izšla mogauče prejk kakše družbe.

že važen stopaj, kä je pred lejtami prevedo slovensko narodno himno, Prešerna Zdravljico z naslovon Zdravica, šttero je objavo v kratkoj zbirki Kam bomo odšli, šttero je avtor (szerző) leta 2017 objavo v samozaložbi (saját kiadásban). Ideja njemi je prišla, kda se je pridružo k skupini Prekmürski slovar na Facebooki, šttera njemi je služila kak ena opora (támaszték), gé so ništteri že objavljali kakše prevode ništternij stvari. Prevedo je ešče slovansko domoljubno pesem Hej Slovani (Hej Slaveni), šttera je gratala leta 1863, sledkar pa je bila državna himna Jugoslavije.

Zbirka Kam bomo odšli je vöprišla v dvejstau petdeset izvodaj (példányban), prekmörške pesmi pa je lektorejrala Lea Vöröš. Tau je bila Brenčiča prva zbirka. Druga, zdajšnja zbirka, V moji düši Prekmürje/V mojem srcu Slovenija je tuj v sa-

Pri prvij zbirki, na naslovnici je stara cimprača v Lipovcaj, na slejdnjoj platnici (borító) pa rokopis Zdravice (dostakrat objavijo kejp rokopisa Prešerna Zdravljice, kak na priliko na pejnezaj ali spomenikaj). Na prvij platnici drüge zbirke lejko vidimo kejp ravnice, šttera je pri Lipovcaj, na slednjjoj platnici pa je ena prekmörška pesem z zbirke Pred Bougom smo fsi enaki. Ta nauva zbirka je obširnejša, ma stau štirdesetštteri pesmi.

Lejko povejmo, ka je Peter Brenčič pravi domoljubni pesnik, štteri rejsan zna z lejpimi rečami pisati o domovini, z pravoga srca. Se spravla z gnešnjimi časami, izražä (kifejezi) svoje misli o tom, ka se njemi dostakrat ne vidi ali ne vidi prav. Ranč tak se spravla z naravov, šttera njemi pomejni največ (planine, voda, zrak).

Akoš Anton Dončec

Pod Srebrnim brejgom ...

... je sprtolejt zdaj dun v krajino prišla. Depa »delo« tetice zime se leko skur na vsikšom stopaji vidi. Nej samo ka prve korine cvetejo, skrak nji eške poštuje na velke cvetejo. Tau je nika nauvoga nej. Kak bi »asfaltege« škeli, aj se tau na velke godi.

Pa so uni nika nej krivi bili pa nedo. Takše so regule, kak globko za poštuje trbej kopati pa kak kusti asfalt mora biti.

Slovenija dva fonda za poštuje ma. Iz enoga se pejnizi za nauve poštuje gemlejo. Iz drugoga se pejnizi za popravlanje poštij talajo. Leko povejmo, ka za lagvo napravljenimi poštijami se skrb za služ ma.

Se delo firman dava, stere poštuje popravljajo. Depa zvekšoga eno pa drugo delo edne pa iste firme obredijo. Tada le si leko brodim, kak skrb za tau majo, ka dela njim ne sfali. Ja, kak pa bi bilau, če bi poštuje nej trbelo popravlati, lepau vas prosim? Z lagvim delom na poštijaj se po tejm pejnizi z lopato skauzi okno mečejo. Istina je, ka eden čas je nej velke nevaule s poštijami bilau, velki mrz je nej po poštijaj »orau«. Tau leto vse ovak vögleda.

Kak se po takši pa ovakši lükunjaj z autonami godi, baukše nej brodit. Potaçi, fejdri pa eške kaj na velke trpijo. Če zavolo lükenj do kakšoga kvara pride, sekulanti nika neškejo plačati. Skrb trbej meti, ka preveč brž se ne pelate, vejo prajti. Najbaukše bi bilau, ka autone

Lüknje se bole po domanje krpajo. Ena ali dve lopati afalta se nut v njau liči. Po tejm se asfalt z lopato malo poteži pa je gotovo. Inda je kakša stara mati štrunfle baukše zakrpala.

Tau dugo lükunjo na srejdi poštuje je led naredo. Depa že gda se poštuje asfaltejrajo, leko se vidi, ka na srejdi asfalt kuman vküper pride. Sto tau gleda, sto takše delo dopisti?

prejk lükenj zdigavamo, se lidge bridko šalijo. Mi bi radi po takši poštijaj dale v Evropo šli, se za šankom leko čüje.

Za tau pozvani lidge pravijo, ka poštuje so dobro napravlene. Depa po nji se žmetni traktori, busi pa kamiauni vozijo, gučijo. Ja, vej pa že davnik se vej, ka v krajini se na velke na zemlej dela. Kak aj pauv kama pelajo? Kak aj komanji vozijo, po lufti aj se nesejo? Kakoli obrnemo, poštuje spod Srebrnoga brejga za velko sramoto valajo.

Srebrni brejg žalostno pa čemerasto doj s svojga vreka na lüknje v asfalti gleda. Eške makadam je baukše vögleda, si brodi.

Miki Roš

IZ NAŠE KÜNJE: POSREČENI PONESREČENEC

Bralci Porabja znate, ka že nekaj cajta pripravlam za vas recepte. Mogauče celau mislite, ka sam velki mešter v pekariji. Ali tak kak se vsakši gospodinji lejko zgodi, se tüdi meni kaj ponesreči. Ali tau, ka se mi je ponesrečilo te vikend, je na konci pripelalo do ene baukših sladice, štere sam gejlazadnje cajte.

Najprej sam ščela spečiti marmorni kolač. V recepti piše, ka moreš meriti sestavine z jogurtovo kupico, štere sam nej mejla. Pa sam vzela eno šalico za čaj, pa se mi zdelo, ka je gli tak velka – pa neje bila. Bila je prevelka, marmorni kolač pa pretrdi. En cajt sam ga slabe vaule gledala, te pa mi je sestra pravla:

- 1/2 pecilnoga praška
- 3 žlice kakava

Penasto zmiksajte dajca, cuker, vanili pa limonino lupinico, te počasi cuj davajte mleko pa oli, na konci pa po žlicaj šče melo. Polovico mase vlejte v masen plej (moj je 30 x 10 cm), v drugo polovico pa dajte cuj kakav pa temno maso vlejte na bejlo maso. Kolač pečete na 200 stopinjah nendri 45 minut.

Za družgi del sladice pa nücate šče:

- 2 l mlejka
- 2 vanilijova pudinga
- 2 čokoladna pudinga
- 12 žlic cukra

- 1 veliko konzervo breskovo voga kompota
- 1 glaž višnjovoga kompota
- 0,5 l smetane za stejanje
- 3 vanili cukre
- malo ruma

Kolač narežete na tenke šnite debele nendri 1 cm, pa eno plast zložite v plej, velikosti nendri 20x30 cm. S čopičom (macanco) je navlažite z višnjovim sokom iz kompota, v šteroga date rum po vašom žmaji. Te pa gor skladete višnje.

»Pa znan ne boš tau tametala, neka napravi iz toga.«

Pa sam malo brodila pa premišlaval, te pa si mislila, ka tau neje lagva ideja. In tak mo pravla: marmorni kolač mo od gnes dale pekla samo zatau, ka mo lejko napravila tau sladico, štero vidite na kejpi. Ta je sicer bila samo za fotografejanje, ka sam jo ovak v pleji vküper napravila, če pa se vam vidi tak, kak v kupici vögleda, pa jo lejko tüdi sami tak napravite, pa dekorejrate na svoj način.

Recept za marmorni kolač sam vam že idnauk spisala, ali tau je zdaj čista nauva sladica, zatau mo ga dala cuj, ka ga nete iskali po stari novinaj.

Marmorna osnova:

- 4 dajca
- 2 jogurtovi kupici cukra
- 2 vanili cukra
- limonina lupinica 1 limone
- 1 jogurtova kupica mlejka
- 1 jogurtova kupica olja
- 3 jogurtove kupice mele

Na višnje vlijete vanilijov puding (küjani po navodilaj, iz 1 l mleka, 6 žlic cukra).

Sledi nauva plast (réteg) kolača, šteroga navlažite z breskovim sokom z rumom, breskve pa narežete na male kockice pa jih razporedite po šnitaj.

Na breskve vlijete čokoladni puding (1 l mlejka, 6 žlic cukra).

Vse vküper te dobro vörzahladite. Ohlajeno pecivo premažete s stepeno sladko smetano (tejszínhab), v štero dodate 3 vanili cukre.

Zavolo smetane mejte pecivo v hladilniki.

Enostavno, pa rejsan, rejsan dobro.

Zdaj znate, ka če se vam gda kaj ponesreči, ka iz toga lejko grata neka nauvoga, pa takšoga, ka se vam prva ranč senjalo neje, kak de dobro.

Pa dober tek iz naše v vašo künjo!
Simona Rituper

... DO MADŽARSKE

Politični barometer

Od sredine januarja je opozicijska stranka Tisza še okrepila svoj položaj: med vsemi volilnimi upravičenci vodi pred vladno stranko Fidesz za 11 odstotnih točk, med volivci, privrženci določenih strank, pa je njena prednost že dosegla 20 odstotnih točk – razkriva raziskava Medián, izvedena med 18. in 23. februarjem. Medtem ko skoraj vsi (97 odstotkov) privrženci stranke Tisza zagotavljajo, da bodo sodelovali na aprilskih volitvah, je v taboru Fidesza le 85 odstotkov prepričanih o svoji udeležbi. V primerjavi z Mediánovo anketo pred dobrim mesecem dni je stranka Tisza pridobila 2 odstotni točki, medtem ko je Fidesz oslabil za enako število točk. Raziskava je pokazala tudi, da se je poleg dveh velikih strank okrepila desničarska stranka Mi Hazánk, tako da zdaj glede na vse reference podpore presega 5-odstotno mejo, potrebno za vstop v parlament. Pod parlamentarnim pragom sta stranki Demokratična koalicija in stranka Pes z dvema repoma, ki že mesece dosegata le od 1 do 2 odstotka glasov.

V naslednjih mesecih bo inflacija ostala pod tremi odstotki

Madžarska nacionalna banka (MNB) je prejšnji torek, skladno s pričakovani analitikov in trga, znižala obrestno mero za 25 osnovnih točk na 6,25 odstotka. Znižanje obrestne mere je omogočil močan upad inflacije: kot je znano, se je januarja letna rast cen po podatkih Centralnega statističnega urada upočasnila na 2,1 odstotka, kazalnik, ki kaže inflacijski pritisk, torej jedrna inflacija, pa je prav tako padla pod 3-odstotni cilj inflacije, ki ga ima centralna banka. Guverner centralne banke Mihály Varga je na tiskovni konferenci dejal, da je k znižanju obrestne mere pripomogel tudi nizki dvig januarskih cen. Po izračunih MNB od leta 2019 ni bil januarski dvig cen tako zmeren. Po mnenju guvernerja centralne banke bo naslednjih nekaj mesecev inflacija ostala nizka, pod tremi odstotki, nato pa se bo v drugi polovici leta začasno lahko povzpela bližje štirim odstotkom.

DVEJ RAUŽE

Svejt pa s tejm vred življenje se fejst spreminja, nej zaman, ka starejši pa starši večkrat pravijo mlajšom, gda smo mi mladi bili, te je ovak bilau. Tašoga reda največkrat mladi tau pravijo, tau je te bilau, zdaj je pa etak. Tak mislim, tau je od svoji starišov že vsikši čüjo pa ranč tak vsikši tadale da tau svojim mlajšom. Kelkokrat je tau poslušala, kelkokrat je tau prajla svoji hčeri Vanessi, od tauga mo zdaj Moniko Dravec Šulič spıtavo z Gorejnjo-ga Senika.

Monika Dravec Šulič dela na slovenskom radioni.

- *Monika, kelkokrat si poslušala doma od starišov, kak je bilau, gda so oni mladi bili?*

»Dostakrat je moja mama pravla, gda smo mi mladi bili, tau pa tisto smo mogli delati. Pa zdaj, ka ge tō bola starejša gratüjem, tau na pamet djemlem, ka ge moji mali, stera je že sedemnajset lejt stara pa vekša kak ge, tū furt tau gučim, gda sem telko lejt stara bila, kak ona, ka vse sem že mogla delati. Depa tej mladi so že malo bola ovak, ne pravim, zato oni tō vse naredijo, samo nej tak kak smo mi delali. Depa lekar ka oni dobro delajo, zato ka mi se več čemerimo, vsakšo delo brž škemo narediti. Oni tō naredijo, samo bola mirno, ge tak vidim.«

- *Kak si pravla, tej mladi ovak delajo, tak tvoja babica ali mati je tō ovak delala dosta vse, kak ti.*

»Bola so flajsni bili, tau gvüšno. Meni so dostakrat pravli, tak se gibaš, kak müja

v močniki. Drügo pa tau, ka so oni red meli. Če na svojo-ga dejdeka nazaj brodim, oni so rejsan vse tak genau bili. Oni, če so kaj delali, te so škir

gnesden dostakrat na tau mislimo, ka drügi povejo, depa tej mladi se s tem že ne spravljajo, ka drügi povejo ali mislijo, pa istino majo. Dostakrat, gda moja mala dé nazaj v internat, ji pravim, ka paški se, že dosta je vōra, trbej titi, ona pa mena tašoga reda pravi, samo mirno. »No para«, ka se čemeriš, vej bau. Pa rejsan vernau tak zaidimo tisti cug, ona tō gleda vōro, depa ona eno vōro naprej že ne skače kak ge, gda kama titi trbej. Depa dobro delajo, tak mislim, tak je tak nauri svejt, dosta taši višešnji del mamo, ka bi se rejsan nej trbelo čemeriti.«

- *Prva so ti tau tō povedali, kak se šika, kak se moraš naravnati, če si kama üšla, nej?*

»Dostakrat so movili, tau gora ne vzemi, ka drügi povejo, kak tau vōgleda, če smo steli kakšno nauvo modo meti. Ranč tak gnesden, mladina tō ma svojo modo, depa nje že sploy ne briga, ka drügi povejo pa lekar istino majo.«

- *Tau je tak bilau pa vejn vsigdar tak ostane med generacijami, ka starejši do vsigdar meli svoje mišlenje od mladine, oni do vsigdar vse bola znali kak mladi, depa nej gvüšno, ka do vsigdar istino meli, nej?*

»Zdaj je že svejt ranč tak ovakši kak mladi, nej?«

»Gda smo mi mladi bili pa so podje dvorili nam, Baug vari, ka bi podje tam spali, tau bi mati nej dovolila, zato ka tau bi sramota bila, prvin je tašo nej bilau. Depa tak pomalek so se zato vcujvzeli, kak je svejt ovakši grato. Gnesden se pa že s tejm trnok ranč ne spravljajo, če pojep vnoči néde domau.«

- *Tak mislim, prvin je zato tašo tō bilau, ka je pojep pri dekli spau, nej?*

»Ge tō tak mislim, samo telko, ka so bola poskrivoma delali, aj niške ne vidi, bojali so se od tauga, ka drügi povejo. Mi, naša generacija, še

odmetavati snejg, dočas se je že pulonje tak odtaupilo.«

- *Če je že snejg, te malo od tauga pripovejđaj, kak se ti nazaj spomniš na zime, gda si še mala bila tam vrkar na Grbenščeki?*

»Od mladi lejt lejpe, lejpe spomine mam. Kak si pravo, na Grbenščeki smo doma bili na Gorenjom Seniki. Gda je leta 1987 tisti velki snejg biu, meni je zazranka v vrtec tr-

kom časi so gorprišli, tau tak nede dobro. Leko povejm, ka sem več fasivala, kak moj brat, zato ka sem strašno lagva bila. Kak mama šegau ma povedati, stau pojbov sem vōdjala. Zavolo toga sem dosta dobila po riti, najbola od oče.«

- *Pa kakšna je tvoja mala, stera je dosta vekša že kak ti?*

»Tak mislim, dosta erbala

belo titi. Oča, gda je zazranka na avtobus üšo, je že en tir naredo, potistim gda je mati delat üšla, ka je te čas zapadlo, tisto je ona razmetala. Za njauv je üšo moj brat, ge sem pa najbola zajek bila kak mala. Buma velki snejg je biu pa ne vejim, ka sem delala, motala, gnauk sem samo nutrik v snejg spadnila. Kak našiva deta, moj brat gnauk znak pogledne pa kriči mami, gde pa naša mala? Te so me začnili iskati pa kak so mi pripovedjali, pod snegaum sem bila, še glava mi je nej vōstala.«

- *Tebe so tak zvali, ka mala, rejsan si mlajša pa vejn menša tō bila od brata, zavolo toga so tebe bola razvajali (kényeztetek), kak brata?*

»Ge sem sprvoga vōponücala, gda sem mala bila, name so bola skrb meli, depa v krat-

Tetovaži simbolično vküp zvezeta mamo pa hčerko.

od mene. Bilau je, ka sem se taužila mojoj materi, kak je Vanessa lagva. Gda je hči tau čüla, te je meni pravla, ti samo tjüma boj, moja babica je dosta vse kaj pripovedala od tebe. Na, pa te sem rejsan tjüma gratala, najbola zato, ka mati mi večkrat pravla, v svojoj hčeri sama sebe vidiš.«

- *Če dobro vidim, rokau tetovirano maš, leko bi mi povedala, ka ta rauža znamanüja?*

»Gda sem rojstni den mejla, moja mala je prajla, ka ona bi rada bila, če bi skupno tetoviranje mele. Tau je ena rauža na njej rokej, kama je datum mojga rojstva napisani, na mojoj rokej v tau raužo pa datum njenoga rojstva. Gda me je tau prosila, na tau vezo, na tau tetoviranje, sem nej mogla prajti, ka nej.«

- *Če dobro vidim, rokau tetovirano maš, leko bi mi povedala, ka ta rauža znamanüja?*

»Gda sem rojstni den mejla, moja mala je prajla, ka ona bi rada bila, če bi skupno tetoviranje mele. Tau je ena rauža na njej rokej, kama je datum mojga rojstva napisani, na mojoj rokej v tau raužo pa datum njenoga rojstva. Gda me je tau prosila, na tau vezo, na tau tetoviranje, sem nej mogla prajti, ka nej.«

Karči Holec

ZIDINE PRIPOVEJDAJO

Gda se človek po Sloven- gratala. Muzej Sergej Ma- skoj Istri napauti, vnaugo šera iz Pirana je skrb za stari ramov leko sreča. Iz stari ram prejvzeu. Kak

Gda se kakšo ves v Istri bole od daleč pogledne, skur vsikša gnako vögleđa. Kak eno velko gnejzdo kaulak cerkve na najvišišom brgej je ves kaulak »spletana«. Tak tüdi Sveti Peter v Istri vögleđa. Ovak pa domanji lidge vesi v svojoj rejči Šupeter pravijo.

kamla so zidani, zatoga se tomi povej, pozablenji volo duže »živejo«. Depa, tüdi za takše rame trbej skrb meti, ka čas je ne »pogej«. Enoga takši ramov leko v vesi Sveti Peter više doline reke Dragonje srečamo. Od indašnji časov nam pripovejda. Sveti Peter je dugo po tejm poznani biu, ka velki slovenski pesmar Tone

se tomi povej, pozablenji so ga vöftrgnoli.

Tonina hiša

Tomi prejk 200 lejt staro- mi rami se je inda samo torklje pravlo. Torklja nika drugo kak mlin ne znamenüje. V Istri so se največ olive (olajbogyó) doj mlele, ka po tejm se je olivni oli delo. V Istri bre-

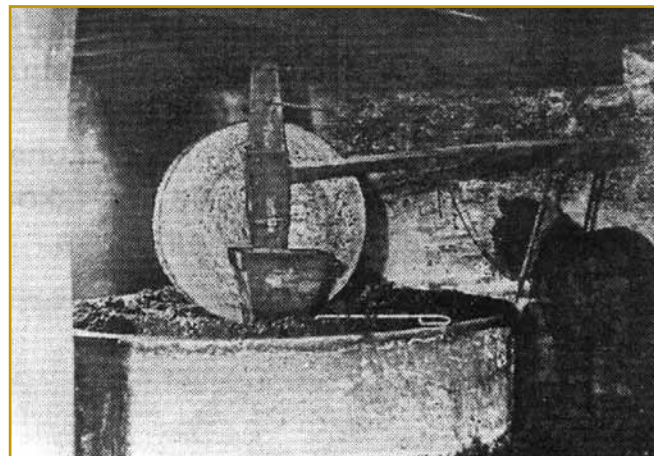
ra torklja gnesden Tonina hiša zové.

Kejp Tone nam tüdi od toga pripovejda, kak so se inda ženske v tom tali Istre vejdle vözravnati. Kelko je poznano, Tona je do kraja tak vögleđala. Nika modernoga je na sebe nej gor potegnola.

Lidge v Porabji eške kak dobro paunijo, kak so krepke moške roke tikvine goškice stiskavale. Kak po-

povej, kak je indasvejta življenje pa delo v Tonini hiši vögleđalo. Najprva v

semleto olive stiskavale. Kak točkar povejđano, više torklje so lidge živeni.

Nin smo nej najšli, kak je Tonina hiša inda vögleđala. Se je pa ena fotografija najšla, na steroj se kuman leko vidi, kak so se olive dojmlle. Kak vsigdar v Istri tüdi pri tom deli je brezi sumara nej šlau. Un je olive na velkom okrauglom kamli dojmlleu, prva so se stiskavale.

Antonija Gorela, po domanje Tona (1874-1966), se je v bogati držini Gorela narodila. Najmlajša od peti sester je bila, do kraja svoji dni je v Gorelovoj torklji živela.

torkljo ali mlin poglednimo. Olive so se zaprale, po tejm so se doj semlele.

Sumar je dugo v kraugi kaulak ojdo, lidge so pa nut med dva kamla olive sipavali. Tau se je zvekšoga na gesen pa zimo delalo. Olivni oli duže kak tikveni stodji. Vejmo, tikveni oli se prejk cej-

Gvüšno od oštirgecaj pa štirgonaj so se zgučavali. Kak bi mi prajli, od čaralica pa čalejraj so pripovejđali. Starejši lidge v Istri od nji eške gnes zavole vejo prajti. (Kejp na 1. strani: Tona si je do kraja življenja v tak zvani oprejtü künji küjala. Takše se gnes rejsan eške na rejci leko vidi. Kak je šega bila, kaulak ognä si je cejla držina doj

Tonina hiša gnes tak vögleđa. Zaprav, gnako vögleđa, kak je prejk 200 lejt nazaj napravljena bila. Kak povejđano, muzej Sergej Mašera za tau skrb ma. Spodkar v rami je torklja bila, više nje je držina živela. Zar se lepau velki »raur« vidi. Tam vö je dim šau, gda so oli segrejvali.

Pavček je tam svoje gorice emo, ta je pisat ojdo. Nin 30 lejt nazaj pa je ves eške po enom rami poznana

zi toga olija enoga gestija nega. Pa skur vsikša vekša ves je svojo torkljo mejla. Depa zakoga volo se ta sta-

vejdano, v Istri za skur vsikšo delo so sumara meli. Držina Gorela je dosta zemle mejla pa ranč tak so na velke olive pauvali. Oli iz nji se je v varaše odavo. Več oliv si emo, baukši služ je biu. Zvün toga pa Gorelovim za torkljo ali mlin nej trbelo plačati. Pomalek, pomalek so bogati gratali.

Tonina hiša gnes za muzej vala, v njoj več dugo diš po oliji kaulak néde. Muzej nam pa leko dosta od toga

Sumara gnes več nega. Se pa leko tisti rud vidi, prejk steroģa je olive dojmlleu. Na pravom kraji se vidi, kama so njegvi djarem kcuj zvezali.

loga leta dela. Olive zato tak dugo kak goškice ne stodjijo. Zar na fotografiji preša stodji. Tam so se

vsejla. Stejne paumnijo, od koga so pripovejđali.)

Miki Roš

VETER V KRILA – FILM, KI NI GLASEN, A ODMEVA

Ko se dva človeka, ki sta si že davno obrnila hrbta, srečata na robu bolezni, osamljenosti in tihega obupa, nastaja

ne film, ki ne kriči, ga pa ljudje slišijo. Prav takšen je film *Veter v krila*.

Gre za kratki igrani film hrvaške režiserke Sonje Tarokić, ki je svetovno premiero doživel na Mednarodnem filmskem festivalu v Rotterdamu. Omenjeni festival že tradicionalno išče nove, izvirne glasove sodobnega avtorskega filma. Med njimi je letos tudi film, pri katerem pomembno vlogo nosi slovenski igralec Milivoj Miki Roš.

Film govori tiho, a je prav zato glasen

Veter v krila je zgodba o dveh šestdesetletnikih, ki sta vsak po svoje na robu: Anica se upira kemoterapiji, saj skrbi svoje hčere doživlja kot poseg v lastno

dostojanstvo, Vlatko – igra ga prav Miki Roš – pa je alkoholik in samotar, ki so ga sodelavci že zdavnaj

odpisali. Nekdanja zakonca se srečujeta kot tujca, polna zamolčanega prezira, a prav v tem odmiku se počasi odpira možnost, da bi lahko drug v drugem spet našla zaveznika. Film ne postavlja lahkih vprašanj. Njegova moč je v tišini, v pogledih in v drobnih premikih, ki govorijo o tem, kako krhka in hkrati trmasta zna biti človeška volja do življenja.

Vlatko kot nekdo, ki ostane

Miki igra moškega, ki je navidezno odpisan – v službi, odnosih in tudi sam pri sebi. Lik je zgrajen brez olepševanja, a z veliko notranje napetosti. In kot je Roš povedal v pogovoru za naš časopis, je k sodelovanju v filmu pristal brez omahovanja: »Kot producentka pove,

da bo igrala Vesna Trivalić in da film režira Sonja Tarokić, ne razmišljaš dolgo. Takšni ponudbi ne rečeš ne.« Vloga ga je, pravi Roš, spremljala še dolgo. »Film me je nosil še dva meseca po snemanju. Včasih sem se zbudil in z ženo začel govoriti po hrvaško, tako intenziven je bil ta proces med snemanjem,« pravi igralec, ki poudarja, da ga je zgodba pritegnila prav zato, ker ima – kot pove – meso in težo.

Mednarodna ekipa in skupni jezik filma

Pri filmu, nastal je kot manjšinska koprodukcija, so sodelovali hrvaška produkcija Eclectico, slovenska Manjana, črnogorski Protos Filmom in srb-

ski Baš Čelik. Slovenska koproducentka je Katja Lenarčič. Ob Rošu v filmu nastopajo še Vesna Trivalić, Lucija Barišić in Srđan Šarić, za kamero pa stoji

mednarodna ekipa, ki jo povezuje izrazito avtorski pristop.

Snemanje je potekalo v Zagrebu, priprave so bile kratke, tempo intenziven, je še povedal

Roš, a rezultat je film, ki deluje zadržano, premišljeno in zrelo. Tako po igralski kot po režijski plati.

Rotterdam kot odskočna deska

Rotterdamski festival je bil za film prva svetovna predstavitev. Če-

Festival slovi kot prostor, kjer se oblikujejo prihodnji filmski tren-di in kjer se pogosto začne daljša festival-ska pot posameznega filma.

Po besedah Roša bodo nadaljnje festivalske nastope urejali producenti, gotovo pa je, da bo film našel pot tudi do slovenskega občinstva, saj gre za slovensko manjšinsko koprodukcijo.

Film, ki gledalcu pusti prostor

Veter v krila ni film, ki bi gledalcu razlagal, kaj naj si misli. Kot poudarja Roš, mora gledalec sam poiskati pomen: »Vsak naj sam najde, kaj je bistveno. Film ponudi zgodbo – sklep pa je vedno na strani tistega, ki gleda.«

In prav v tem je njegova moč: v povabilu k razmisleku, ki se ne konča z zadnjim kadrom.

Vida Toš

RAZGIBAJMO MOŽGANE

SKANDINAVSKA KRIŽANKA

	AVTOR: MATJAŽ HLADNIK	PREVOZNO SREDSTVO	PRAŠČ, PUŠ	UJEMANJE STIHOV V PESMI	ŽELATINA IZ MORSKIH ALG	VRSTA OKRASNE TRAVE	SLABO-KRVEN BOLNIK, BOLNIK Z ANEMIJO	CMERA
	LDČILO NA KONCU VPRAŠANJA				9			
	ZAČIMBA ZA PIZZO, DOBRA MISEL	2						
	PREDMET ZA MAŠENJE STEKLENIK IN SODOV						7	
	REKA SKOZI MÜNCHEN						MIGUEL INDURAIN NOSILEC VLEČKE	
POMOČ: AGAR APOLON ISAR ŠAPORO	MANJŠA SENCA	GORSKI DNEVNI METULJ	SPALNO OBLAČILO	ULOV OSKAR KOGGJ	1	ŠALA, DOVTIP ENICA, ENKA		
PETO NAJVEČJE JAPONSKO MESTO	8					NOVO-LETNO DREVO PODEZARNI HODNIK		
EPSKO PESNIŠTVO						SMUČAR MLEKUŽ PRVI MOŠKI PO BIBLIJI	5	PREPROST PLUG PODOLGOVAT KOS BLAGA
PRIBOR ZA REZANJE			6	NITAJSKI DRŽAVNIK CETUNG KOS SUKANČA		ORIS, PRIKAZ KONICA, BODICA		
ČLOVEK V DRGANI ZACILJI ALI DRUŠTVU		4		UČENEC Z DVOJKAMI KAREL OŠTIR			3	
ŠALIVOST, SMEŠNOST						VEČJA KAMNITA GHOTA		
IZVEDENEC V ANATOMIJI					10	IGRA S KARTAMI		

Končna rešitev:

1 2 3 4 2 5 6 7 5 8 3 9 10

SLOVENSKI UTRINKI

Nauvo oddajo Slovenski utrinkov si leko poglednete na televizijskem programu

Duna TV v četrtek, 12. marcuša, zrankoma v 6.53.

Če zamidite, bau oddaja na programi znauvič na kanali

Duna World gnaki den zadvečerka v 13.26.

Magazin leko kisnej vidite na internetnom atrejsi:

<https://mediaklikk.hu/musor/slovenski-utrinki/>

Nutzakapčite tevene, mi vas čakamo!

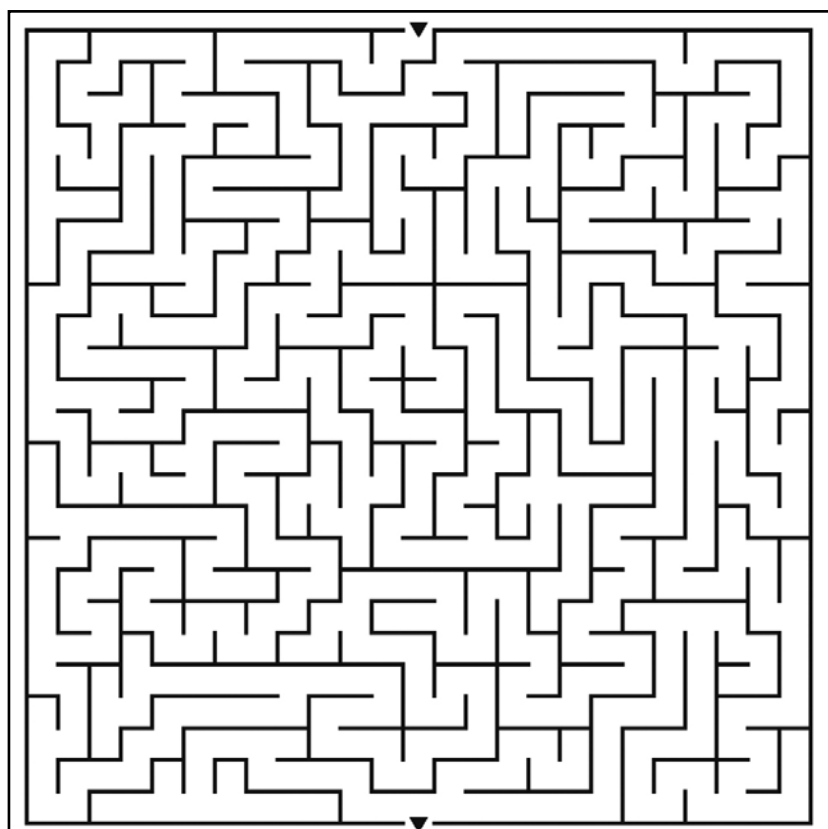
TV SPORED

Na naslednji povezavi najdete pregleden spored

TV Slovenija 1 in Slovenija 2 za izbran dan:

<https://tvspored.delo.si/>

LABIRINT

RAZLIČNI GUMBI

Pomagaj šivilji najti tri enake gumbe!

Meghívó/Vabílo

INVITÁCIÓ / VABÍLO

2026. március 10. / 10. marec 2026 **8.30**

8.30 - 9.00 - tájékoztató a szülőknek, játékos mozgás a gyerekeknek / informacije za starše, igre za otroke
9.05 - 9.50 - magyar óra a 4. osztályban (a leendő elsős tanító nével) / madžarščina v 4. razredu (z bodočo učiteljico prvega razreda)
10.00 - 10.45 - szlovén óra az 1. - 2. osztályban / slovenščina v 1.- 2. razredu
10.45 - től kötetlen beszélgetés / pogovor

Mindenkit szeretettel várunk! / Prísrčno vabljeni!

PRAZNIK BARV

V števanovskem vrtcu smo se že zelo naveličali zime, zato smo na svoj način obarvali dneve. Spoznavali smo namreč barve in oblike. Po-

slušali smo kratko zgodbo o barvah, iskali smo raznobarvne predmete, gnetli smo plastelin, izdelali smo praznične čepice ... Najzabavnejši del pa je bil, ko smo roke namočili v tempero in je na velikem papirju iz odtisov majhnih rok nastala čudovita mavrica. Zdi se nam, da nas je narava kar uslišala, saj nas ob igri na prostem že prijetno grejejo spomladanski sončni žarki.

Nina Orban

Porabje

Tednik Slovencev na Madžarskem
Izhaja vsak četrtek

Založnik
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Nikoletta Vajda-Nagy

Naslov založnika in uredništva
H-9970 Monošter/Szentgotthárd, Gardonyijeva ul. 1
T: 0036 94/380 767
E: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk
TOPnet, d. o. o.
Kupšinci 49d, 9000 Murska Sobota, Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Urad predsednika Vlade Madžarske, oddelek za
narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem
ter Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v
zamejstvu in po svetu.

Letna naročnina za Madžarsko 2.600 HUF,
za Slovenijo 22 EUR, za druge države 52 EUR oz. 52 USD.

Številka bančnega računa:
HU75 11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

Obujamo dediščino

Pravljični večer za odrasle v Porabju

Pripovedujejo:

Attila Bartakovics
Metka Celec
Vesna Radovanovič
Ana Sušec
Klaudija Šeruga

Za glasbo bo poskrbel
Lukas Gumilar.

V torek, 10. marca 2026, ob 16. uri
v Kulturnem domu v Slovenski vesi.